

Voel je thuis op straat!

*0-meting onder kinderen, jongeren en
volwassenen in Bergen op Zoom Centrum*

Ron van Wonderen
Nanne Boonstra

Utrecht, september 2007

1 Samenvatting en conclusies

De gemeente Bergen op Zoom heeft de Traverse groep (organisatie voor maatschappelijk werk en welzijnswerk) gevraagd opdracht te geven aan Thuis op Straat (TOS) voor het realiseren van activiteiten in het centrum van de stad. Een onderdeel van de TOS-werkwijze is het samen met bewoners en instellingen analyseren van de lokale situatie. Een belangrijke stap daarin is de nulmeting. Dit gebeurt door een enquête onder jongeren én kinderen en bewoners in het centrum (precies gesteld: in de woonbuurten rondom het winkelgebied). TOS formuleert het plan van aanpak voor het centrum mede op grond van de resultaten van de nulmeting. De nulmeting heeft plaatsgevonden op het moment dat er al enkele maanden activiteiten plaatsvonden. Het onderhavige rapportage heeft betrekking op deze door het Verwey-Jonker Instituut uitgevoerde nulmeting.

1.1 Resultaten bewoners¹

Oordeel bewoners over straat en buurt

Gevraagd naar een algemeen rapportcijfer geven de meeste bewoners van de woonbuurten rondom het winkelgebied van het centrum hun buurt en straat een voldoende (gemiddeld een 6,9 voor de eigen straat en gemiddeld een 6,8 voor de buurt). Desondanks willen de bewoners dat een aantal zaken in hun straat

¹ In de paragraaf 'Inleiding' in hoofdstuk 2 is aangegeven in welke straten de respondenten wonen.

en buurt worden verbeterd. In de eerste plaats vinden de bewoners dat er meer en betere speelplekken gerealiseerd moeten worden. Daarnaast wensen de bewoners meer contact tussen buurtbewoners, minder overlast door jongeren en minder asociaal gedrag op de pleinen.

Oordeel bewoners over schoon, heel en veilig

Ongeveer de helft van de bewoners is van mening dat hun buurt *onvoldoende* wordt schoongehouden. Overdag voelt de overgrote meerderheid van de inwoners zich op straat zelden of nooit onveilig. Maar in de avonduren voelt de helft van de bewoners zich soms of vaak onveilig.

Aan de bewoners is gevraagd wat er zou moeten veranderen zodat hun buurt veiliger wordt. In de eerste plaats denken de bewoners dat de buurt veiliger wordt als er 'meer en strengere politiecontroles' worden uitgevoerd. In de tweede plaats draagt volgens bewoners een 'schonere en helere buurt' bij aan de veiligheid. Daarnaast noemen de bewoners in dit verband: 'betere verlichting', 'minder hangjongeren', 'meer activiteiten voor kinderen en jongeren' en 'een grotere betrokkenheid tussen bewoners'.

Aan de bewoners is door middel van een open antwoordoptie gevraagd of er nog overige zaken zijn die verbeterd moeten worden in de straat of buurt. Behoorlijk veel bewoners benadrukken hier een aanpak van de verkeersonveiligheid, de verkeersoverlast, parkeerproblemen en het (zwerf)vuil op straat.

Overlast door jongeren

In hun buurt ondervindt één op de drie inwoners soms last en elf procent vaak last van jongeren. Vervolgens is gevraagd wat voor last men heeft van jongeren. De bewoners noemen bij deze vraag vooral geluidsoverlast, asociaal gedrag en vandalisme. Ruim de helft van de bewoners zegt jongeren aan te spreken op ongewenst gedrag. De ervaringen van bewoners bij het aanspreken van de jongeren zijn wisselend: twee op de vijf bewoners geeft aan dat de jongeren dan hun gedrag aanpassen, tegenover een kwart van de bewoners dat aangeeft dat de jongeren niet voor rede vatbaar zijn. Bewoners die de jongeren niet durven aan te spreken verklaren dit vooral door een gebrek aan durf.

Sociale cohesie

In de woonbuurten rondom het winkelgebied van het centrum zijn de burens meestal bereid te helpen als iemand hulp nodig heeft. Een hoog percentage bewoners voelt zich verantwoordelijk voor de buurt. Overigens koppelt slechts een derde deel van de bewoners dit verantwoordelijkheidsgevoel aan concrete actie zoals 'ik verbeter de buurt actief mee'. Driekwart van de bewoners voelt zich thuis bij de mensen die in de buurt wonen. Laag scoren de vragen 'ik heb veel contact met buurtbewoners' en 'ik heb veel kennissen in de buurt wonen'.

Kindvriendelijkheid

Veiligheid voor kinderen

Slechts een kwart van de bewoners van de woonbuurten rondom het winkelgebied van het centrum is van mening dat er voldoende plekken zijn voor kinderen (en jongeren) om veilig buiten te kunnen spelen. Volgens een deel van de bewoners (namelijk 18%) durven kinderen soms / vaak niet buiten te spelen uit angst voor oudere kinderen (tegenover 10% die aangeeft dat kinderen soms of vaak bang zijn om buiten te spelen uit angst voor volwassenen). Aan de bewoners is de vraag voorgelegd wat er in de buurt moet veranderen zodat het veiliger wordt om buiten te spelen. Volgens de bewoners wordt het veiliger om buiten te spelen zodra er meer en betere speelplekken beschikbaar zijn en er meer activiteiten in de buurt zijn voor kinderen en jongeren. Ook de aanpak van de verkeersonveiligheid wordt genoemd.

Voorzieningen

Volgens de bewoners van de woonbuurten rondom het winkelgebied van het centrum zijn in de buurt onvoldoende voorzieningen aanwezig voor zowel jongens als meisjes. Zowel voor de leeftijdsgroep beneden de twaalf jaar als voor de 13-19 jarigen is er te weinig te doen. Aan de bewoners is vervolgens de vraag gesteld 'Wat zou er in de buurt moeten komen voor kinderen dan wel voor jongeren?' Bewoners willen voornamelijk dat er voor kinderen meer speelplekken in de buurt komen. Daarnaast zijn voor kinderen gewenst: een organisatie die activiteiten voor kinderen organiseert; betere speelattributen en/of een speel-tuin.

Uit de open antwoordmogelijkheid blijkt dat er wat betreft type speelplekken veel behoefte is aan voetbalveldjes. Voor jongeren gaan de wensen uit naar een jongerencentrum en meer jongerenactiviteiten.

Omgang tussen kinderen/jongeren onderling

Op de vraag 'Vindt u dat kinderen en jongeren in de buurt over het algemeen goed met elkaar omgaan?' antwoorden de meeste bewoners met 'meestal goed'.

1.2 Resultaten kinderen

Oordeel kinderen over huis, straat, buurt en voorzieningen

De meeste kinderen die wonen in de woonbuurten rondom het winkelgebied van het centrum geven hun huis, school, buurt en straat een ruime voldoende. De speelplaatsen en de speeltuin daarentegen worden door de kinderen uit het centrum met een onvoldoende beoordeeld. Kinderen uit buurten buiten het centrum zijn positiever over de speelmogelijkheden in hun buurt.

Op de vraag 'Hoe leuk is het om na schooltijd buiten te spelen?' antwoorden de kinderen bijna allemaal dat ze dit leuk of heel leuk vinden.

Speelgedrag

Frequentie buiten spelen

Een kwart van de kinderen die wonen nabij het winkelgebied speelt iedere dag buiten (jongens nadrukkelijk vaker dan meisjes), de helft van hen speelt een paar keer per week buiten. Kinderen die wonen in buurten buiten het centrum spelen vaker elke dag buiten (namelijk 45%).

Waar spelen kinderen?

Kinderen spelen op een groot aantal plekken, zowel in de eigen straat, achter het huis, op een plein of in een speeltuin. Uit de open vraag 'Waar anders speel je?' hebben de kinderen massaal antwoord gegeven, vooral jongens. Kinderen spelen vaak bij een 'vriendje' of 'vriendinnetje' of in de eigen tuin.

Op de vraag waarom ze op deze plekken spelen antwoorden de meeste kinderen met 'daar spelen mijn vrienden' en / of 'het is daar leuk en gezellig'.

Omgang tussen kinderen?

De manier waarop kinderen met elkaar omgaan is gemeten met drie vragen: spelen kinderen leuk met elkaar, maken kinderen vaak ruzie met elkaar en kennen kinderen elkaar in de eigen straat. Uit de resultaten blijkt dat kinderen uit een straat elkaar over het algemeen kennen, weinig ruzie maken en meestal leuk met elkaar spelen.

Wat moet er verbeteren om fijner buiten te kunnen spelen?

Om in de buurt fijner buiten te kunnen spelen noemen kinderen 'het organiseren van meer sport en spel activiteiten', 'betere speeltoestellen' en 'minder vuil op straat'. Ook worden genoemd 'meer andere kinderen die buiten spelen' en (vooral door meisjes) 'meer veiligheid'. Op de open vraag 'andere gewenste verbetering om fijner te kunnen spelen' antwoorden veel kinderen met 'speeltuin in de buurt' en 'voetbalveldjes'.

Lidmaatschap sportvereniging

Ruim vier op de vijf van de autochtone kinderen is lid van een sportvereniging tegenover iets meer dan twee op de drie allochtone kinderen. Jongens zijn iets vaker dan meisjes lid van een sportvereniging.

Veiligheid op straat

Bijna de helft van de kinderen in de woonbuurten rondom het winkelgebied van het centrum voelt zich soms of vaak onveilig door oudere kinderen (vooral meisjes). In het centrum is het percentage kinderen dat zich vaak of soms onveilig voelt door oudere kinderen overigens lager dan in buurten buiten het centrum. Opvallend is dat vooral meisjes soms niet buiten durven te spelen door de aanwezigheid van oudere kinderen en volwassenen.

Schoon en heel

De pleinen, velden of straten waar kinderen spelen zijn soms vies, volgens de helft van de kinderen die wonen in de woonbuurten rondom het winkelgebied; één op de vijf van de kinderen vindt deze locaties meestal vies.

Zijn de pleintjes goed ingericht om te spelen en te sporten?

Eén op de drie kinderen uit woonbuurten nabij het winkelgebied vindt dat de pleintjes in de buurt goed zijn ingericht om te sporten; bijna de helft van deze kinderen oordeelt hierover echter ronduit negatief. Kinderen afkomstig uit andere buurten zijn minder vaak negatief over de inrichting van de pleintjes. De speeltoestellen op de plaatsen waar de kinderen spelen zijn *meestal heel* volgens de meerderheid (60%) van de kinderen uit woonbuurten in het centrum. Daarentegen geeft bijna een derde van deze kinderen aan dat de speeltoestellen soms kapot zijn; volgens 9% van de kinderen zijn de speeltoestellen vaak kapot. Kinderen uit woonbuurten buiten het centrum geven iets minder vaak aan dat speeltoestellen kapot zijn.

1.3 Vergelijking met Borgvliet, Noordgeest en Sterrenbuurt

De conclusie is gerechtvaardigd dat in de woonbuurten rondom het winkelgebied van het centrum de problematiek (zoals gerapporteerd door kinderen én bewoners) iets minder groot is dan in de wijken Borgvliet, Noordgeest en Sterrenbuurt. Dat wil zeggen, de bewoners van de woonbuurten rondom het winkelgebied van het centrum rapporteren minder vaak overlast van jongeren in de buurt, en jongeren in het centrum zijn gemiddeld beter aanspreekbaar. Inwoners van Borgvliet, Noordgeest en Sterrenbuurt geven vaker aan dat meer activiteiten en voorzieningen voor kinderen / jongeren nodig zijn voor een leefbare en veilige buurt.

Verder valt op, dat kinderen uit de woonbuurten rondom het winkelgebied van het centrum *minder vaak* dan kinderen uit de andere drie wijken aangeven dat kinderen op straat onderling veel ruzie maken. Ook zeggen deze kinderen iets minder vaak dat ze niet buiten durven spelen door de aanwezigheid van andere kinderen. Tot slot wordt opgemerkt dat de woonbuurten rondom het winkelgebied van het centrum in karakter verschillen, en dat de veiligheid en het buitenspeelklimaat deels buurtgerelateerd is.

1.4 Resultaten jongeren

Waarom zijn de jongeren in het centrum?

Aan de jongeren is de 'open' vraag gesteld waarom ze nu buiten zijn in het centrum. Het meest gegeven antwoord is 'Omdat ik niets te doen heb'. De jongeren geven verder als antwoorden: 'Omdat ik heb afgesproken met vrienden', 'voor de gezelligheid' en 'buurthuis'.

Afspreekplekken en activiteiten in het centrum

Alle geïnterviewde jongeren ontmoeten hun vrienden vaak op straten en pleinen in het centrum, vooral op het Wilhelminaveld en op de Rijtuigenweg. Op deze plekken gaan de jongeren om met hun vrienden én met onbekenden. De meeste jongeren brengen een paar uur door op straat in het centrum. Eén op de drie jongeren brengt hier een dagdeel door.

Gebruik van voorzieningen in het centrum

Aan de jongeren is de vraag voorgelegd van welke voorzieningen ze in het centrum gebruik maken. Bijna alle geïnterviewde jongeren zeggen gebruik te maken van het buurthuis (De Korenaere; om te computeren, poolen, darten). De helft van de geïnterviewde jongeren doet aan sport in het centrum (vooral zaalvoetbal). Ze maken geen gebruik van een park in het centrum.

Ook is de jongeren gevraagd of ze ideeën hebben voor leuke activiteiten in het centrum. De jongeren willen vrijwel allemaal dat er voetbalactiviteiten worden georganiseerd. De organisatie van spelactiviteiten wordt door de helft van de geïnterviewde op prijs gesteld. Kunst, muziek en cultuur wordt door een enkeling genoemd. Als er zulke activiteiten worden georganiseerd, dan willen de meeste jongeren daar zeker aan meedoen. Het tijdstip waarop de jongeren willen deelnemen aan de activiteiten is hoofdzakelijk de avond en in mindere mate de middag na schooltijd of het weekend.

Overlast door jongeren in het centrum

Om vast te kunnen stellen wat bij jongeren het besef is van de overlast die zij kunnen veroorzaken bij andere mensen, hebben we over dit onderwerp enkele vragen gesteld. De eerste vraag luidde 'Wat denk jij dat door *andere mensen* in het centrum als jongerenoverlast wordt ervaren?' Het rondhangen van jongeren

van groepjes en mindere mate het veroorzaken van geluidsoverlast en het lastig vallen van passanten beschouwen de jongeren als overlastgevend voor andere mensen.

De volgende vraag had betrekking op wat de jongeren *zélf* in het centrum als overlastgevend voor andere mensen beschouwen. Jongeren *zélf* beschouwen het rondhangen in groepjes niet als overlastgevend. Daarentegen beschouwen de jongeren asociaal gedrag juist *wél* als overlastgevend. Overigens vinden de geïnterviewde jongeren dat de overlast van jongeren in het centrum in het algemeen wel meevalt.

Veiligheid voor de jongeren in het centrum

Slechts één van de geïnterviewde jongeren voelt zich soms onveilig in het centrum door andere jongeren. Alle andere geïnterviewde jongeren voelen zich nooit onveilig.

Thuis op Straat

Een derde deel van de geïnterviewde jongeren heeft wel eens gehoord van Thuis op Straat (TOS) én weet wat TOS doet. Aan de jongeren die weten wat TOS doet, is gevraagd wat ze ervan vinden. De reacties zijn positief, de jongeren vinden dat TOS goed en nuttig bezig is en vinden het goed dat ze activiteiten organiseert.

1.5 Conclusies

Kinderen spelen graag buiten, liefst op plekken waar het gezellig is en waar hun vrienden ook spelen. We kunnen concluderen dat er in het centrum een tekort is aan voorzieningen en activiteiten voor kinderen én voor jongeren. Qua voorzieningen zijn vooral meer en betere speelplekken gewenst. Bovendien zijn speelvoorzieningen soms vies, en zijn de pleintjes soms slecht ingericht op sport en spel. Ook is behoefte aan meer activiteiten voor kinderen en jongeren in de buurt en aan een organisatie die activiteiten voor kinderen organiseert. Flink wat meisjes geven aan dat ze buiten wel eens bang zijn voor oudere kinderen en volwassenen, sommigen van hen durven uit angst daarom niet buiten te spelen. Hier ligt kortom een taak voor TOS.

De bovenstaande conclusies langslowend zien we concrete handvatten voor Thuis op Straat waarmee aan de slag kan worden gegaan: het organiseren van activiteiten, het toezien op het schoon en heel van de speelvoorzieningen, het toezien op onderling gedrag (vooral dat jongere kinderen niet door oudere kinderen worden gepest) en het aanspreken van kinderen en jongeren die overlast veroorzaken.